

POLICY BRIEF 3/2023

Zdravotnictví v kontextu
španělského předsednictví
v Radě Evropské unie 2023

Lukáš **Drobec**

Progresivní
analytické
centrum

PAC

POLICY BRIEF

ÚVOD

Počínaje 1. červencem 2023 předsedá Španělsko v rámci tradiční rotace Radě Evropské unie, přičemž v této pozici nahradilo jako předsednický stát Švédsko. V rámci rotace spadá Španělsko do tria s Belgií a Maďarskem, které jej jakožto předsednické země budou následovat v roce 2024.

Již v průběhu prvního pololetí roku 2023 se vedly velmi intenzivní debaty o zdravotnické strategii španělského předsednictví (dále jen "ES PRES"). Politika zdraví v rámci Otevřené strategické autonomie je byla zmíněna hned v první ze čtyř priorit představených v polovině června roku 2023 premiérem Pedrem Sanchézem. [\(zdroj\)](#)

Tento Policy Brief vypracovaný v rámci činnosti Progresivního analytického centra komplexně shrnuje a komentuje nejdůležitější témata, kterými se v rámci ES PRES zabývalo španělské ministerstvo zdravotnictví v čele s ministrem Josém Miñonem. Současně tento Policy Brief reflektuje zásadní momenty aktivity ES PRES v uvedené oblasti, jež zahrnuje mimo jiné i jednání, která v průběhu druhé poloviny roku 2023 proběhla jak na bázi dialogu evropských partnerů, tak i ve vztahu k partnerům z třetího světa a řadě mezinárodních organizací.

ŠPANĚLSKÁ DOMÁCÍ DISKUSE

Zdravotnické priority ES PRES byly významnou měrou diskutovány již od počátku roku 2023. Významnou iniciativu v tomto ohledu převzala společnost Pfizer, která zorganizovala již v březnu tohoto roku (tedy tři měsíce před zahájením ES PRES) důležité setkání k uvedenému tématu pod záštitou kanceláře Evropského parlamentu ve Španělsku. [\(zdroj\)](#)

V daném kontextu je nutné zdůraznit, že společnost Pfizer je ve Španělsku významnou institucí, vlastní například klíčový biotechnologický závod vyrábějící léčiva pro různé typy hemofilie, který se nachází ve městě San Sebastián de los Reyes. Tento závod je výrazně spjat s obdobím pandemie COVID-19, během kterého vyvíjel vakcíny k co nejrychlejšímu zpomalení ničivé pandemie. Společnost Pfizer také významně

(tj. v řádech desítek milionů EUR) investuje do španělských zdravotnických výzkumných projektů, vlastní na „610 výzkumných center a nemocnic a podílí se na vývoji více než 96 klinických výzkumných studií a více než 87 studií.“ [\(zdroj\)](#) Slovy ředitele společnosti Carla Murilla vyjádřil Pfizer k příležitosti ES PRES připravenost sehrát klíčovou roli v budování Evropské zdravotnické unie. [\(zdroj\)](#)

Španělsko představuje zemi s výrazně úspěšnou vakcinací proti onemocnění COVID-19, přičemž v daném kontextu uvádí až 92,6 % proočkovanosti populace lidí nad 12 let. Úspěchu v proočkovanosti dosáhlo Španělsko zejména díky vlastnímu zapojení se do vývoje očkování a přispělo uvedenými snazemi například vyvinutím vakcíny Bimervax společnosti Hipra. Španělsko také významně přispělo do vakcinačního systému COVAX. [\(zdroj\)](#)

Během zmiňovaného březnového setkání organizovaného společností Pfizer byla pozornost věnována také zhodnocení (tehdejší) zdravotnické situace ve Španělsku, možného budoucího vývoje a v neposlední řadě také zhodnocení španělské i celoevropské politiky v oblasti zdraví. Uskutečnily se dva klíčové kulaté stoly, zaměřené jak na vymezení zdravotnických priorit ES PRES, tak na zpětné vyhodnocení unijních i národních politik během pandemie COVID-19 s diskusí o možnostech řešení zjištěných nedostatků.

V období před zahájením ES PRES se také téma zdravotnictví navíc úzce konzultovalo se Švédskem jakožto předsednickou zemí v prvním semestru roku 2023, a to prostřednictvím švédského velvyslance ve Španělsku Teppo Tauriainena. [\(zdroj\)](#)

EVROPSKÁ TÉMATA

Budování Evropské zdravotnické unie představuje hlavní téma ES PRES, proto mu byla věnována rozsáhlá pozornost již na druhém březnovém kulatém stole organizovaném společností Pfizer.

Jednání proběhlo za účasti exministrnyne zdravotnictví a druhé viceprezidentky španělského parlamentu Any Pastor, mluvčí socialistické skupiny ve zdravotnickém výboru španělského parlamentu Any Prieto a dvojice poslankyň Evropského parlamentu Susany Solís ze skupiny Obnovme Evropu a Margarity de la Pisa ze skupiny Evropských konzervativců a reformistů. Při řešení detailů budování Evropské zdravotnické unie se během jednání zmiňovaly především zkušenosti s dostupností a financováním zdravotnictví ve Španělsku a cíl snížení rozdílů mezi Španělskem a zbytkem členských zemí v oblasti zdravotnictví. [\(zdroj\)](#) Za klíčový prvek budování Evropské zdravotnické unie byla shledána také spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Zdůrazňována

Až 92,6% proočkovanosť nad 12 let je úspechom španielskeho zdravotníctví. Dosáhlo jej zejména díky zapojení se do vývoje očkování proti onemocnění COVID 19. Výsledkem úsilí je vakcína Bimervax společnosti Hipra.

byla rovněž významná role španielskeho autonomního regionu Andalusie „jako koordinačního společenství všech autonomních společenství v Radě EPSCO“^(zdroj) a také důležitost boje proti nerovnosti v oblasti zdraví, a to zejména „z hlediska přístupu, dostupnosti a uvádění na trh léčivých přípravků“.^(zdroj)

Kromě Evropské zdravotnické unie je dle priorit ES PRES důležité vytvořit také tzv. Evropský prostor zdravotnických údajů, a to s cílem shromáždit až na 400 milionů zdravotnických záznamů za účelem inovace a výzkumu. Pro vytvoření takového registru bude ovšem potřeba „zachování rovnováhy mezi právy občanů na soukromí a dostupností údajů pro výzkum a veřejné politiky.“^(zdroj) V souladu se stanovenými cíli v tomto ohledu byl navržen evropský rozpočet pro vytvoření tohoto registru v objemu 2,4 miliard EUR, financovaných z veřejných a soukromých zdrojů.^(zdroj)

Od států předsednického tria v Radě Evropské unie se obvykle očekává, že se tyto partneři dohodnou na společných prioritách a tyto maximálně propojí pro co nejefektivnější výsledek předsednické triády. Proto se k příležitosti květnového neformálního setkání ministrů zdravotnictví členských zemí Evropské unie ve Švédsku (která byla tehdy předsednickou zemí) sešli zástupci Španělska, Belgie a Maďarska, aby diskutovali

téma Evropské zdravotní unie a dále také témata duševního zdraví a ochrany nejzranitelnějších skupin obyvatelstva. Představitelé současného předsednického tria se také shodli na „posílení kapacit zdravotnických systémů, podporu prevence nemocí, zdravého životního stylu, a rozvoje komunitních zdravotnických strategií.“^(zdroj)

Měsíc před začátkem ES PRES představilo Španělsko ucelenější strategii celkem tří prioritních směrů: (1) dosažení pokroku ve všech aspektech prevence a podpory zdraví; (2) další pokrok v nových strategiích pro Evropské společenství; (3) posílení všech kapacit Evropské unie v oblasti zdraví.^(zdroj) Pozornost ES PRES se má zaměřit i na dětskou obezitu, projekt Otevřené strategické autonomie, onemocnění HIV a duševní zdraví.^(zdroj) Právě téma duševního zdraví je pro ES PRES důležitou výzvou v tom ohledu, že je zapotřebí nalézt účinnou strategii, jak ochránit současnou (především mladou) populaci od psychických problémů. Na podporu duševního zdraví byl Evropskou komisí představen balíček určený pro členské státy v objemu 1.230 mil. EUR. Významným problémem, který byl v dané souvislosti v rámci ES PRES zmiňován, je fenomén tzv. nechtěného osamocení, na který se chce Španělsko v rámci ES PRES v koordinaci s ostatními členskými zeměmi aktivně zaměřit.^(zdroj)

GLOBÁLNÍ TÉMATA

Španělsko dalo jasně najevo, že nemá v úmyslu vést svou zdravotnickou politiku pouze na evropské úrovni, nýbrž toto důležité téma rozšířit na světovou úroveň. Tohoto cíle chce španělská diplomacie dosáhnout skrze budování spolupráce například s Marokem, Norskem, či se státy Jižní Ameriky, konkrétně Argentinou a Brazílií. Iniciativu v tomto ohledu převzalo Španělsko již na půdě 76. Světového zdravotnického shromáždění, konaného v závěru května roku 2023 ve švýcarské Ženevě. Španělská diplomacie plánuje o klíčových tématech jednat i se Světovou zdravotnickou organizací, a to se zaměřením například na témata dárcovství či transplantací prostřednictvím národních transplantčních organizací. [\(zdroj\)](#)

Zefektivnění strategie se plánuje také v oblasti boje proti onemocnění HIV. Již v rámci debaty na v rámci Společného programu OSN pro HIV/AIDS (UNAIDS) byl nastíněn cíl ukončení HIV jako veřejného zdravotního problému do roku 2030, i splnění průběžných cílů 95-95-95 a dosažení 0 % související stigmatizace. [\(zdroj\)](#)

K účinnějšímu boji proti onemocnění HIV chce Španělsko navázat užší spolupráci i s Globálním fondem pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii. V plánu je také „vytvoření nového oddělení HIV, pohlavně přenosných nemocí, virových hepatitid a tuberkulózy ministerstva zdravotnictví nebo začlenění lepšího dohledu nad citlivými a rezidentními formami tuberkulózy.“ [\(zdroj\)](#)

ZÁVĚR

Lze bezpečně konstatovat, že Španělsko má v plánu řešit zdravotnickou politiku v rámci ES PRES skutečně zeširoka. Již svými postoji a iniciativou před ES PRES španělská diplomacie ukázala, že jejím skutečným cílem je zdravotnický sjednotit Evropu. To ostatně v projevu nastínil i španělský ministr zahraničních věcí, věcí Evropské unie a spolupráce José Manuel Albares. Nelze však přehlédnout, že od vyhlášení předčasných parlamentních voleb ve Španělsku, které se konaly v červenci roku 2023, se dynamika ES PRES zpomalila, a to v důsledku probíhající volební kampaně. Protože ale ještě ve Španělsku složená nová vláda není, a k tzv. investituře dojde až na konci září, současná vláda má alespoň do konce listopadu možnost realizovat stávající plány a strategii ES PRES. [\(zdroj\)](#)

Lukáš Drobec

DOPORUČENÍ

- *Vláda České republiky by měla podporovat španělské partnery při prosazování priorit ES PRES v oblasti zdravotní politiky, zejména v oblasti duševního zdraví. Česká vláda by v tomto ohledu měla navázat na aktivity CZ PRES v této oblasti a nabídnout tuzemské expertní zkušenosti při naplňování cílů Evropské unie v oblasti ochrany a zlepšení fyzického i duševního zdraví Evropanů.*
- *Ministerstvo zdravotnictví České republiky by mělo v průběhu ES PRES využít příležitosti k podpoře rozvoje evropského zdravotnického sektoru se současným zapojením českého průmyslu, včetně rozvoje inovací a vzniku nových odvětví.*
- *V návaznosti na rozvoj inovací a nových odvětví by se vlády České republiky a Španělska měly navzájem podpořit v inovacích, a to například vytvořením bilaterální dohody podporující investice španělských zdravotnických firem v České republice, a naopak. To by mohlo přinést benefity oběma zapojeným zemím například v podobě vzniku nových výzkumných středisek v oblasti zdraví.*

Progresivní analytické centrum je nezávislý think-tank, který nabízí řešení a návrhy založené na vědeckých poznatcích pro tvorbu progresivní politiky. Centrum podporuje výměnu názorů mezi odborníky, mezioborový dialog a zapojení veřejnosti v České republice i v Evropské unii. Přispívá ke zlepšení porozumění klíčovým společenským, politickým a ekonomickým trendům prostřednictvím kritických analýz, politicky orientovaného výzkumu a rozšiřování informovanosti. Mezi hlavní výzkumné a analytické zájmy patří budoucnost evropské ekonomiky a průmyslu, klimatické změny a energetická politika, sociální spravedlnost, mezinárodní solidarita, bezpečnost a společenská odolnost. Centrum sídlí v Praze a svou činnost zahájilo v roce 2021.

Progresivní analytické centrum, o. p. s. je právnickou osobou - obecně prospěšnou společností založenou podle práva České republiky, IČO: 03527531, se sídlem Salvátorská 931/8, Staré Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, zapsaná v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném Městským soudem v Praze, oddíl O, vložka 1361.

Progressivní analytické centrum, o. p. s.
<https://progresivnicentrum.eu/>

ZÁŘÍ 2023